

(1913 – 1976)

ÜMMÜHAN ERGÜN

Nur Fabrikası sahibi, Denizli şehidi, İslamköylü Hafız Ali Ergün'ün akıl sınırlarını zorlayan yazı hizmetleri dağlar, okyanuslar büyüklüğündedir. Az çok Risale-i Nur okuyan hemen herkes Nur Fabrikası sahibini bilir, tanır. Biz bu araştırmamızda iki çalışanı olan bu Fabrika'nın içine, içerdeki diğer nur hizmetkârına bakmaya çalıştık. Hafız Ali'nin mübarek zevcesi Ümmühan Ergün annemizden bahsediyorum... Hiç mübalağasız hizmetin, ihlâsın, fedakârlığın ve ahlakın zirve yaptığı bu hanım kahramanın hayatını araştırdıkça, bizim gözlerimiz kamaştıkça kamaştı. İksiri bozmamak için ayrıntıları okunacak metne bırakıyorum.

Ümmühan ismi Kastamonu Lâhikasında, diğer hanım kahramanlarla beraber şöyle geçmektedir: "Hâfız Ali'nin mektubunda yazdığı Ümmühan ve Şahide değerinde, burada Risale-i Nur'a bütün kuvvetiyle çalışan çok hemşirelerimiz var. Meselâ Âsiye, Sâniye, Ulviye, Lütfiye, Aliye gibi Risale-i Nur'un şakirdleri, oradaki hemşirelerine ve kardeşlerine selâm ve dua ediyorlar." (Kastamonu Lâhikası 154)

Hafız Ali ve Ümmühan Ergün'ün ortak bir yeğenleri var Isparta/İslamköy'de, İrfan Duman... Bir de İrfan ağabeyin annesi Fatma Duman annemiz var. Asıl bilgi kaynağımız da, şimdi 90 yaşında olan Fatma Duman'dır. Fatma anne bir ömür boyu Ümmühan anne ile beraber yaşamış, vefatı da onun kucağında olmuş. Okunacak hatıralar anne oğlun ortak ürünüdür, yazılan metnin son halini beraber tashih ettiler. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Ümmühan Ergün'ün doğum tarihi: 5 Mart 1913, Vefat tarihi: 17 Nisan 1976.

İrfan Duman, Teyzesi Ümmühan Ergün'ü Anlatıyor:

Denizli şehidi merhum Hafız Ali'nin zevcesi Ümmühan Ergün benim teyzemdir, daha doğrusu annemin teyzesidir. Hafız Ali Ergün de dayımdır, yani annemin teyzesi Ummuhan'ın oğludur. Annem Fatma Duman 1929 doğumludur, şimdi 90 yaşında. Bunların hepsi de İslamköylü'dür

Teyzem Ümmühan'ın künyesi: Babası Ayan Oğlu Abdullah, annesi Ayşe... Kardeşleri Hatice ve Seden... Abla Hatice de hafızdı, Seden küçük kardeşleridir. Seden benim annemin annesidir, annemin doğumunda vefat etmiş. Teyzemin kayınvalidesi yani Hafız Ali'nin annesi Kula Mahmud'un kızı Ummuhan'dır. Görüldüğü gibi kayınvalide gelin aynı adı taşıyorlar. Teyzemin kayınpederi, yani Hafız Ali'nin babası ise İneâğalar'ın Şehid Ömer'dir. Şehid denmesi harpte şehid olduğu içindir.

Ben İrfan Duman 1958 İslamköy doğumluyum. İlk ve ortaokulu İslamköy'de, liseyi ve Eğitim Enstitüsünü Isparta'da bitirdim. Şuhut, İslamköy ve Birecik'te on yıl öğretmenlik, Uluborlu'da on yıl İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 5 yıl da yine Uluborlu'da İlçe Kaymakam vekilliği yaptım, 2007'de emekli oldum. Emeklilikten sonra Hafız Ali'nin dayımın talebesi Hasan Ergünel hocamla yedi sene beraber olduk. Gece gündüz 24 saat beraberdik neredeyse. Hafız Ali dayım 1944'de, Hasan Ergünel hocam askerde iken vefat ediyor. Askerden döndükten sonra mektuplar Hasan hocama gelmeye başladı.

Ümmühan

Ergün teyzemi çok gördüm, vefat ettiğinde ben 18 yaşındaydım. Beni de okuttu, elifbayı, namaz surelerinin hepsini ondan öğrendim. Benim adımla Ümmühan teyzemin babası, kendi adını vererek, Abdullah olarak koymuş. Nüfusta adımla İrfan yazar ama benim buradaki esas ismim Abdullah'tır.

Teyzem Ümmühan Ergün ile ilgili anlatacağım hatıralar, bizzat kendi yaşadığım ve şahid olduğum olaylar olmasına rağmen, teyzemle beraber bir ömür boyu hayat geçiren annem Fatma Duman'ın da tashihinden geçirerek aktarıyorum. Ta ki yanlış bir bilgi vermeyelim. Ömer Özcan kardeş bu hassasiyeti sizin haklı talebiniz üzerine gösterdim.

VEFATINA YAKIN BİZİM EVDE KALMAYA BAŞLADI

Hafız Ali dayım 1944'de Denizli'de vefat ettikten sonra, Ümmühan Ergün teyzem hep İslamköy'de yaşadı, bir daha hiç evlenmedi. Vefatına altı ay kala hastalandı, bizim eve taşındı. Çocuğu olmadığı için bakacak başka kimsesi yoktu. Annem onu çok sever, o da annemi çok severdi. 1929 doğumlu annemin adı Fatma Duman...

Vefatından üç ay önce çocuklar ben öleceğim hakkınızı helal edin demeye başladı. Son iki ayda hastalığı ilerledi, vefatına 15 gün kala da beni evime götürün, evimde öleyim dedi. Annem de onunla beraber evine yerleşti, vefatında yanındaydı. O hastalık döneminde bütün köylü ziyaretine gelip helallik dilediler.

ÇOCUĞU OLMADIĞINDAN KÖYÜN ÇOCUKLARINI EVLADI GİBİ SEVERDİ

Ümmühan teyzem aklın alamayacağı kadar temiz ve titiz bir hanımdı. Biz bayramlarda annemizin babamızın ellerin öptükten sonra doğru teyzemize giderdik. Teyzem öğle vaktine kadar beni bırakmazdı, tutardı yanında. Kendi yetiştirdiği hafızlar gelirdi ziyaretine. Onun bir çanağı vardı, o çanakta on kuruşlar, 25 kuruşlar olurdu. O paraları babama bozdurtuverirdi, hazırlardı onları önceden. Her gelene on kuruş, yirmi beş kuruş gibi verirdi. Köyün bütün çocukları gelirdi. Bayramın ikinci gününde de Hafız Ali dayımdan ve teyzemden okuyan anne babaları gelirdi ziyaretine.

Kendi çocuğu olmadığı için köyün bütün erkek ve kız çocuklarını evladı gibi sever, onlarla şakalaşır onlara günlük hayatta lazım olacak dini, ilmi davranış bilgileri verirdi.

Bir yere gideceği zaman, sadece bir gözünün görüneceği şekilde bağlardı yaşmağını. Erkeklerin önünden geçmez, daima ara yolları tercih ederdi. Bir misafiriğe gittiği zaman çok edepli davranır, kendisi de öyle isterdi.

Risale-i Nur'un Hanım kahramanlarından Ümmühan Ergün İslamköy'de evinin önünde

VEFATINA KADAR ÖMRÜ HEP HİZMETLE GEÇTİ

Hafız Ali dayım 1944'de vefat ettikten sonra köyde ne kadar hafız hanım kız varsa hepsini teyzem okuttu. Belki de elli kadar hafız yetiştirmiştir. Kendisi de hafızdı.

Ümmühan teyzem disiplinli bir kadındı. Ben çocuk olduğum için okuttuğu kızlarının içine girip çıkıyordum. Kızları iki dizi üstünde kitap gibi dizerdi etrafına, bir kişi tık desin mümkün değil. Birisine okuturken, diğerlerine de aynı sayfayı açtırır, hepsine takip ettirirdi. Bazen öbürlerine sorar,

kaf yerine kef dedi mi birisi, diğerlerine yanlış okuduğu yer var mı diye sorar; yok derlerse niye takip etmediniz diye bir fırça atardı. Bu okuma konularında çok hassastı.

Vefatına üç ay kala rahatsızlanıncaya kadar, sonuna kadar ömrü hep hizmetle geçti. Köyün kızlarının tamamını okutmuştur yani. Risale-i Nur kitaplarının üstüne tedbir olarak kap geçirerek Kur'andan, hadisten ders okuyorum diye okurdu çocuklara. Kızlara bilhassa Tabiat Risalesinden okurdu. Kur'an okuttukları çocuklardan katiyen hediye kabul etmiyordu. Bunu alırsak ihlâs bozulur derdi. Hediye verir, kesinlikle kimseden hediye almazdı. Daha Hafız Ali dayım hayatta iken, hediye almaya diye beraber karar almışlar. Bunu kendisi anlatmıştı bize.

RAHATSIZ OLUYORSAN SANA MÜSAADE EDEBİLİRİM

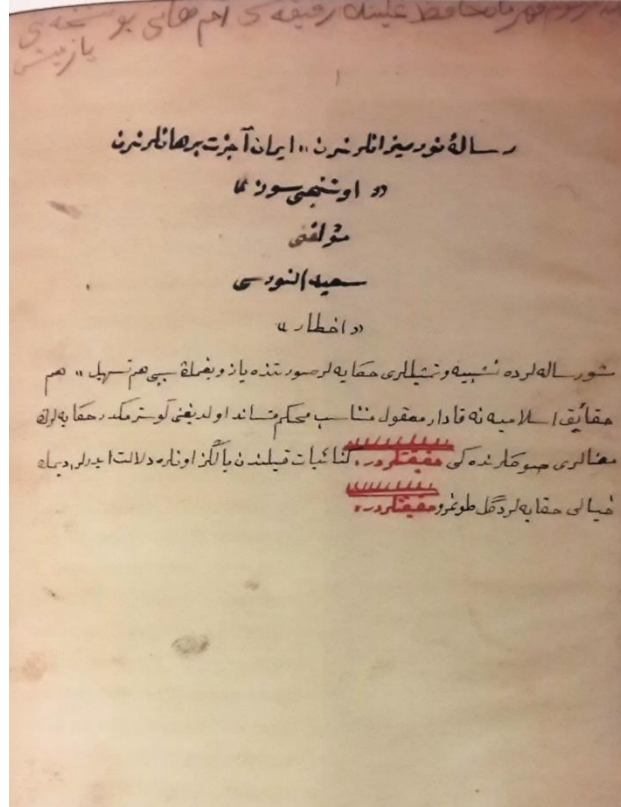
Ümmühan teyzem, eşi Hafız Ali dayımdan da bahsederdi. "Kur'an okurken öyle güzel bir sesi vardı ki..." diye anlatırdı.

Bir gün şöyle demiş Hafız Ali dayım: "Eğer sen bu gelen gidenlerden, jandarma baskınlarından, okuttuklarımdan, yazdıklarımdan rahatsız oluyorsan, ben sana müsaade edebilirim. Yediğimiz içtiğimiz belli, zengin de değiliz."

Teyzem de: "Bir kuru dilim ekmek de olsa, soğan ekmek de olsa ben seninle beraberim, bu hizmette beraberiz. Bir dilim ekmek, bir soğan bulsak bölüşürüz" diye cevap verdiğini söylerdi bize. Çocukları olmayınca çok üstelememiş dayım, ben seni tutmuş olmayayım demiş yani. "Sen nerdeysen ben ordayım, seninle beraber ben de hizmet ederim" demiş teyzem. Bunları bana Ümmühan teyzem bizzat anlatırdı.

İslamköy'de risaleleri yazıp çoğaltan 17 kalem vardı. Bunlardan ikisi Hafız Ali dayımla, zevcesi Ümmühan teyzemdir. Teyzem de çok risale yazmış, dayıma hep yardım edermiş. Gelen mektuplardan bir nüsha da teyzem çoğaltmış.

Geçimlerini sağlamak için tarlalarını ortaklığa veriyorlar, yani kalkan ürünü ortakla paylaşıyorlar. Bir de bağları var. Bağlarından kalkan üzümü teyzem dayımla beraber toplayıp geliyor, onu kaynatıyorlar pekmez yapıyorlar. Bir kış boyunca öğünlerini şibit (ince yufka) ile hoşaf veya haşhaş yağı ile pekmez bulamacını bazlamaya (kalın yufka) batırarak geçiriyorlar. Bir de her evde olan tarhana, bulgur... Bütün yiyecekleri, geçimleri bu, başka bir şeyleri yoktu. Namerde muhtaç olmamışlar hiç.

İslamköylü Hafız Ali'nin mübarek zevcesi Ümmühan Ergün'ün yazdığı 10. Söz Haşir Risalesinin ilk sayfası. Sayfanın başına Hz. Üstad şöyle yazmış: "Şehid-i merhum kahraman Hafız Ali'nin refikası Ümmühanî bu nüshayı yazmış."

EVİN DUVARI İÇİNDE SAKLANAN RİSALE-İ NUR KİTAPLARI

Duvarları kerpiç, içi ahşap olan evleri iki katlı idi. Yukarıda bir oda, aşağıda bir oda vardı. Aşağıdaki odada Ümmühan teyzem, yukarıdaki odada da Hafız Ali dayım oturuyor. Orada gelenlere risalelerden yazar, okur, okutur, gelen mektupları çoğaltıyor. Aşağıdaki oda daha büyüktü. Orada tarhana, bulgur, ekmek gibi erzak da muhafaza ediliyordu.

Ümmühan teyzem Hafız Ali dayımın yazdığı Risale-i Nur kitaplarını uzun müddet muhafaza etmiş. Dayım jandarmanın müdahalesi olduğu dönemlerde duvarların içinde dolaplar yaptırıp, oralarda muhafaza etmiş onları. Evin duvarları kerpiçtendi. Bizim İslamköy’de eski evlerimizin duvarı seksen santim kalınlığındadır. Kerpicin boyu 40, eni 20 santimdir. Duvar yapılırken kerpiçler iki tane diklemesine, dört tane de onların yanına yanlamasına konularak yapılır. Ben dayımın evi yıkılırken görmüştüm; dayım o yanlamasına konan kerpiçlerden bazılarını çıkarmış, içine risale kitaplarını yerleştirip tekrar kapatmış. Arandığında bulunmasın diye...

Teyzemin çocukları olmadığından, vefat ettiğinde evi miras olarak bize düştü, evi biz başladık. Dayımın evi şu anda hanımlar için Kur’an kursudur. Her Cuma Risale-i Nur dersi oluyor orada.

Sana verdiğim teyzemin o fotoğrafı kendi evlerinin önünde çekilmiş. Tahminen teyzem orta yaşlarını geçmişken, 1956’larda çekilmiş olabilir.

BEDİÜZZAMAN ÜMMÜHAN TEYZEMİ EVİNDE ZİYARET EDİYOR

Bu hatırayı Hasan Ergünel hocamdan aktarıyorum:

Hz. Üstad 1956’da¹ şimdi müzede olan araba ile İslamköy’e geliyor. Eskiden yollarda asfaltlama olmadığından Isparta’dan bir araç geldiğinde tozu dumanı kaldırır, köyün çocukları hemen koşardı.

Yolda Hasan (Ergünel) hocamla karşılaşıyorlar. Üstad Hafız Ali’nin evini sen tarif et Hasan demiş. Hasan hocam arabanın yanında kapı kulpunu tutarak yürüyor, Ümmühan teyzemin evine geliyorlar. Hasan hocam, Üstad geldi diye teyzeme haber veriyor. Teyzem evden çıkıyor, Üstad kolunu kaldırıyor, cüppesinin üstünden öpüyor.

Orada hala duran düzgün bir taş vardır, o taşın üstüne çıkıyor Üstad; “Ben buraya niye geldim biliyor musunuz? Risale-i Nur’un neşvünema bulmasında çok büyük hizmetleri olan, nurları dünyaya tanıtan Hafız Ali ve İslamköylüleri tebrik etmek için geldim” diyor. Üstad İslamköy’de fazla kalmadan Atabey’e geçiyor.

TEYZEM HAFİZ ALİ DAYIMIN MEZARINI İSLAMKÖY’E İSTEMİŞTİ

Bizim iki kamyonumuz vardı. Hafız Ali dayımın vefatından 24 sene sonra, 1968’de Ümmühan teyzem babama diyor ki: “Burhan, masrafı neyse ben vereyim, gidin Denizli’ye dayımın mezarını İslamköy’e alın gelin, orada gidip gelen olmaz, okuyan olmaz.” Ben babamların gidip boş döndüklerini, yapılan konuşmaları çok iyi hatırlıyorum. O sırada on yaşındayım.

Ümmühan teyzem babamı çok severdi. Anamın teyzesiydi ama babamı damadı gibi görürdü. Babam da kayınvalidesi gibi bakardı ona. Babam Burhan Duman ile Osman ve Mehmet amcalarım üç kardeş beraber gittiler Denizli’ye. Önce kabir nakli için resmi izin işlerini hallediyorlar. Fakat Denizli’de Zahir Pazarı vardır, oranın tüccarları izin vermiyorlar. “O bizim şehidimiz, Denizli’de şehid oldu, şehid götürülmez yerinde kalır” deyip izin vermiyorlar. Babamlar ne kadar ısrar etseler de olmuyor. Muhtemelen (zahiriyesi) Hafız Mustafa Kocayaka ağabeyler müdahale etmişler. O zaman babam: “Madem siz koskoca bir şehir olarak dayımı bu kadar çok seviyorsunuz; bizim yerimiz köydür, götürmeyelim, burada kalsın” diyor. Babam ile Osman amcam da Hafız Ali dayımın talebesiydi, ondan okumuşlar.

Babamlar üzüntülü olarak geldiler İslamköy’e. “Vermediler, Denizliler bizden fazla dayıma sahip çıkmışlar, ne kadar çok seveni varmış orada, ne mutlu her kese böyle nasip olmaz” diye konuştular teyzemle. Teyzem: “Tamam oğlum, ne yapalım madem onlar sahip çıkmışlar biz buradan okuyalım, her yerden varır dualar” demişti. Ben bunları dinledim. Senede bir iki sefer annemi Denizli’ye, dayımın kabrine götürüyorum.

SÜLEYMAN DEMİREL HAFİZ ALİ DAYIMDAN DERS ALMIŞ

İslamköylü Süleyman Demirel de Hafız Ali dayımdan ders almış. Babam Burhan Duman ile Süleyman Demirel aynı yaşta oldukları için, “Biz arka kapıdan girer, Hafız Ali dayımda okuduktan sonra, bahçeden birer birer çıkar giderdik” derdi bize. Süleyman Bey, sadece ilkokulu okuyor

¹ Ağabeyler Anlatıyor-1 kitabımızda hatıralarını yayınladığımız Hasan Ergünel ağabey, Üstad’ın İslamköy ziyaretini herhalde 1954 olabilir diye söylemişti. Ö.Özcan

İslamköy'de, sonra ayrılıyor. En küçük kardeşleri Ali Demirel iyi okumuş risalelerden. Yazma konusunda da belli bir seviyeye kadar gelmiş.

HAFIZ ALİ DAYIMIN SOYADI ASLINDA 'ERGÜN' DEĞİL, 'ERGİN'DİR

Hafız Ali dayımın soyadı aslında 'Ergün' değil, 'Ergin'dir. Bu kesindir. Hatta teyzemin mezar taşında bile Ümmühan Ergin yazar. İslamköy'de bütün köylünün soyadlarını Şamlı Hafız Tevfik'in yeğeni, yani kardeşinin oğlu Kâtip Mesud koymuş. O, İslamköy'de muhtarlık kâtibi idi. Bu insan ermiş manasını düşünerek 'Ergin' koymuş. Köyde Ergün soyadlı başka aile var zaten. Soyadı kanunu çıktığında bir köyde iki kişiye aynı soyadı verilmezdi zaten.

İslamköy'de bulunan mezar taşında: "Abdullah kızı Ümmühan Ergin. Ruhuna Fatiha" yazıyor.